

LEDEN

My tři králové jdeme k vám,
štěstí, zdraví vinšujem vám.
Štěstí, zdraví, dlouhá léta,
my jsme k vám přišli zdaleka.

Na Nový rok o slepičí krok, na Tři krále o hodinu dále,
na Hromnice o krok více.

Leden jasný, roček krásný.

Když krtek ryje v lednu, končí zima v květnu.

Třpytí-li se před Třemi králi hvězdy, rodí se bílí beránci.

V lednu mráz těší nás; v lednu voda – věčná škoda.

Vánoční stromek sice ještě možná stojí v pokoji, ale už nevoní, a ať pod ním zametáme sebečastěji, jehličí z něho přímo prší. Zkrátka a dobře, nový rok už je tady, i když se nám po Vánocích ještě chvilku bude stýskat. Ale ne dlouho, jen do svátku Tří králů, kdy stromek odstrojíme a začneme se těšit na jaro.

Prvního ledna se to ještě moc nepozná, sluníčko visí nad obzorem opravdu jen o maličký kousek výš než o zimním slunovratu, přestože je Země začátkem ledna Slunci nejbliže. Zato v den, kdy si připomínáme, jak tři králové, Kašpar, Melichar a Baltazar, laskaví mudrci z Východu, kteří spatřili betlémskou hvězdu a nechali se jí vést až do chléva, kde se narodil Ježíšek, aby se mu poklonili a obdarovali ho vzácnými dary, už by to mělo být o poznání lepší. Třeba se ve vašem městě pořádá tříkrálový průvod a uvidíte v něm tři krále jako živé i s velbloudem! Nebo u vás dokonce tři malí králové zazvoní, snad i s panem farářem, popřejí vám štěstí, zdraví, dlouhá léta a na dveře napíšou první písmena svých jmen, K+M+B, aby se vaší rodině celý rok vyhýbala smůla. Protože na světě je pořád spousta dětí, na které štěstí i zdraví nějak pozapomnělo, můžete poprosit rodiče, aby přispěli do některé z tříkrálových sbírek, které touto dobou probíhají.

Pátého ledna večer nezapomeňte vykouknout z okna a podívat se, jestli se na nebi třpytí hvězdy. Říkávalo se, že *třpytí-li se před Třemi králi hvězdy, rodí se bílí beránci*. Kdo ovečky nechová, a přesto na obloze hvězdičky uvidí, se může aspoň utěšit tím, že *leden jasný, roček krásný*, a že ho čeká krásný, příjemný rok. A pokud byste chtěli vědět, co vás v příštím roce potká, je předvečer svátku Tří králů jako stvořený pro všelijaká věštění a kouzla. Můžete například lít olovo a podle jeho tvaru hádat, co vás v novém roce čeká. Nebo si rozložte na stůl několik drobností – třeba prstýnek, kousek chleba, panenku, minci a podobně – přiklopte každý obráceným hrnečkem, pak si zavazte oči, poproste někoho, aby hrnečky přestavěl, a na jeden ukažte. Kdo si vybere prstýnek, určitě se v novém roce zamilu-

Na tři krále o hodinu dále

je, kdo najde chleba, nebude trpět hladem, panenka věští, že se vám narodí bratříček nebo sestřička, a mince znamená, že přijdete k penězům. Ale zas tolik na to nespolehejte...

Ani to, co tvrdí pranostika *Na Nový rok o slepičí krok, na Tři krále o krok dále, na Hromnice o hodinu více*, neberte do slova, protože od doby, kdy vznikla, se změnil kalendář, a slepičí krok se úplně přesně změřit nedá. A tak neotálejte a utkejte si zabruslit a zalyžovat, dokud je venku světlo. Často totiž teprve v lednu nastane pravá třeskutá zima. A tak to má být, protože *když krtek ryje v lednu, končí zima v květnu*, a to bychom se ještě načekali! Podle lednového počasí naši předkové totiž odhadovali, co je čeká v červenci, a z oblevy měli strach, protože věštila špatnou úrodu – svědčí o tom úsloví jako *Mnoho sněhu v lednu, mnoho hřibů v srpnu, Když v lednu včely vylétují, nedobry rok ohlašují* nebo dokonce *Než v lednu sedláka, to radši vlka na poli viděti!* Zkrátka a dobře: *V lednu mráz těší nás; v lednu voda – věčná škoda*. I když sýkorka koňadra už se jara nemůže dočkat a někdy si to vesele šveholí už v lednu. A o něco později zahouká poprvé výr.

Musíme tedy doufat, že si užijeme v prvním měsíci roku sněhu, mrazu a zimních radovánek do sytosti.

A nezapomínejme přitom na ptáčky a lesní zvířátka, která touhle dobou mrznou v lese a sotva najdou něco k jídlu, protože všechno přikryl sníh!

LEDNOVÉ NÁPADY

Postavte si sněhovou lucernu

Když napadne sníh a pěkně se lepí, protože není moc velký mráz, můžete si uplácat hromádku sněhových koulí a postavit si z nich sněhovou lucernu. Rozložte nejprve koule na zemi do kruhu a na ně postupně lepte další. Stavbu směrem vzhůru zužujte, až vznikne takové menší eskymácké iglú. Na jedné straně ponechte otvor a vsuňte jím

dovnitř menší zavařovací sklenici, uvnitř se zapálenou svíčkou. Lucerna bude v zimním šeru krásně tajemně zářit.

Zvonek pro ptáčky

V lednu bývají mrazy a ptáčkům přijde vhod něco na zub. Udělejte jim semínkový zvonek. Smíchejte v misce různé druhy semínek (slunečnicová, lněná, ovesné vločky a podobně) s trochou strouhanky a zalijte rozpuštěným sádlem. Až směs trochu vychladne, napěchujte ji třeba do kelímku od jogurtu, doprostřed zapíchněte špejli a nechte v chladu ztuhnout. Pak „zvonek“ z kelímku vyklopte, špejli vytáhněte a otvorem provlékněte provázek na zavěšení, který ukončíte korálkem. Semínkový zvonek zavěste třeba na strom na zahradě, ale dál od kmene, aby se k ptáčkům nedostaly mlsné kočky.

NEJVÝZNAMNĚJŠÍ SVÁTKY

Nový rok (1. 1.)

Tři králové (6. 1.)

